

4. Сафанова Ф.Ю. Методика формирования интегрированного отчета: дис. к.э.н.: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика»/ Ф.Ю. Сафанова. Санкт-Петербург, 2014. С.227.

УДК 657.9

Коршикова Рената Сергіївна,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАВКИ ДИСКОНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ

При формуванні своєї звітності відповідно до положень міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) суб'єкти господарювання мають чітко дотримуватися усіх вимог зазначених документів. Серед них – обов'язкове визначення теперішньої вартості як бази для формування первісної оцінки значної кількості активів та зобов'язань. Тому на сьогодні методичні аспекти процесу дисконтування можна вважати одним із найскладніших питань обліку.

Процедура дисконтування, насамперед, стосується оцінювання окремих видів дебіторської та кредиторської заборгованості, що передбачено МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [1]. Поряд з тим, вимоги застосування теперішньої вартості як первісної оцінки містяться також і в інших міжнародних стандартах, зокрема в МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами», МСФЗ 16 «Оренда», МСБО 36 «Зменшення корисності активів» тощо [2,3,4]. Оскільки вимоги наведених стандартів мають певні особливості, то зосередимо увагу тільки на аналізі підходів до вимірювання вартості фінансових активів.

Відповідно до МСФЗ 9 суб'єкт господарювання, що звітує, під час первісного визнання оцінює фінансовий актив за його справедливою вартістю плюс витрати на операцію, які можуть бути безпосередньо віднесені на придбання такого активу, якщо останній не оцінюється за справедливою вартістю через прибуток або збиток [1, п. 5.1.1]. Винятком з цієї вимоги є торговельна дебіторська заборгованість, яка не містить так званий суттєвий компонент фінансування.

Формування первісної вартості дебіторської заборгованості за допомогою процедури дисконтування очікуваних майбутніх грошових потоків здійснюється за такою формулою:

$$PV = FV : (1 + i)^n, \quad (1)$$

де:

FV - майбутня вартість;

PV – теперішня (поточна) вартість;

i - ставка дисконтування;

n - термін (число періодів).

Як видно наведеної формули, суб'єкт господарювання для здійснення процедури дисконтування має визначитися з періодом і відсотковою ставкою. Як правило під час визнання, строк погашення дебіторської заборгованості обумовлюється в угоді між учасниками операції. Якщо ж за умовами договору передбачено погашення за вимогою, але не раніше певної чітко обумовленої дати, то тоді визначення теперішньої вартості відбувається на основі такої дати. Очевидно, що якщо сторони угоди домовилися про погашення такого активу за вимогою, то здійснити дисконтування не здається можливим. Тому проблема кількості періодів є цілком вирішуваною в межах договірних відносин.

Спосіб визначення ставки дисконтування є дискусійним питанням, оскільки вона залежить від багатьох факторів. МСФЗ 9 зазначає, що у якості ставки дисконтування повинна бути прийнята переважна ринкова ставка відсотка на аналогічний інструмент (аналогічний по валюті, терміну, типу ставки та іншими ознаками) з аналогічним показником кредитного рейтингу [1]. Однак знайти аналогічний фінансовий інструмент для більшості підприємств України, що складають фінансову звітність за МСФЗ, але не є банківськими установами, не завжди видається можливим, особливо коли мова йде про позики видані підприємством своїм співробітникам. Проте оскільки вітчизняні облікові стандарти базуються на тій самій Концептуальній основі фінансової звітності, що і міжнародні, то вказані вище суб'єкти господарювання можуть скористатися спеціальним Інформаційним повідомленням Міністерства фінансів України [6]. У цьому документі окреслено такі підходи стосовно визначення ставки дисконтування фінансових активів:

- 1) на рівні ринкової ставки відсотка, яка використовується в операціях з аналогічними активами, тобто за основу можна брати фактичні ставки залучення фінансування підприємством за минулі або звітний періоди;
- 2) на рівні ставки відсотка на позики, які потенційно може отримати певне підприємство, що вимагатиме підтвердження від обслуговуючого банку;
- 3) на рівні ставки, розрахованої за методом середньозваженої вартості капіталу підприємства (WACC).

Таким чином, можна дійти висновку, що дисконтування - це напрямок облікової роботи, де має широко застосовуватися професійне судження. Це, в свою чергу, впливатиме не тільки на оцінку фінансового результату та активів підприємства, але й на розрахунок податку на прибуток. Не зважаючи на обраний варіант встановлення ставки дисконтування, підприємство має зафіксувати своє рішення в наказі про облікову політику, а величину самої ставки переглядатиме принаймні щороку як облікову оцінку.

Список використаних джерел:

1. Фінансові інструменти: МСФЗ 9. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf (дата звернення: 10.11.2021).
2. Дохід від договорів з клієнтами: МСФЗ 15. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf (дата звернення: 10.11.2021).

3. Оренда: МСФЗ 16. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf (дата звернення: 10.11.2021).

4. Зменшення корисності активів: МСФЗ 36. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text (дата звернення: 10.11.2021).

5. Інформаційне повідомлення щодо ставки дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості та довгострокових зобов'язань. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%_1.pdf (дата звернення: 11.11.2021).

УДК 657.6

Кругла Марина Миколаївна,

*к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

МСФЗ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ Й ВІДПОВІДІ

Стрімкі темпи глобалізації світової економіки, які характеризуються масштабними проривами в розвитку техніки, інформаційних та виробничих технологій, штучного інтелекту, сприяють перенесенню виробничих потужностей до регіонів з нижчою вартістю виробництва. Такий підхід пояснюється елементарним пошуком можливостей отримання вищого фінансового ефекту господарюючого суб'єкта – прибутку.

В зазначених умовах інформаційному забезпеченню процесу управління відводиться виняткова роль, зокрема, це стосується даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності як основного джерела інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства та його результати. Процеси світової транснаціоналізації компаній, які відбуваються на умовах забезпечення прозорості функціонування міжнародних ринків капіталу, посилення захисту прав інвесторів, порівнянності фінансових показників компаній різних країн, визначають неминучу трансформацію завдань, функцій, методики, техніки обліку. Для забезпечення належної відповіді таким викликам сьогодення облік має змінюватися і як теоретичне знання, і як практичний інструмент управління й адміністрування бізнесу.

Вже майже півстоліття європейські професійні організації з Міжнародною радою зі стандартів бухгалтерського обліку займаються вивченням передового досвіду в сфері обліку, його національних особливостей та розробкою єдиних стандартів обліку і звітності для приведення до спільних, не суперечливих принципів і положень – гармонізації.

Складнощі реформування національних облікових систем зумовлені низкою факторів, зокрема:

- складністю переосмислення та трансформації національних положень до вимог міжнародних;
- суттєвим впливом особливостей національного менталітету, усталених